

άματι σύνδ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) Χίος (Καρδάμ.) ἀμάτι Χίος (Καρδάμ. κ. ἄ.) ἀματις Χίος —Λεξ. Λάουνδ. Λεγρ. ἀμάτις Χίος ἀματες Ἰων. (Κάτω Παναγ.) ἀμαντι Χίος ἀμάντι Χίος ἀμαντις Χίος ἀμαντος Χίος (Δαφν. κ. ἄ.) ἀμοντι Χίος (Πυργ.) ἀμοντις Χίος (Νένητ.) ἀματι Χίος (Καρδάμ.) ἀματι Χίος (Βίκ.) ἀμόντι Χίος ἀμόντις Χίος ἀμότι Ηπ. Μακεδ. (Γκριντ.) Μέγαρ. ἀμότ-τις Ἀπουλ. (Καλημ. Μαρτ.) ἀμόττιν Ἀπουλ. (Καλημ.) ἀμότ-τες Ἀπουλ. ἀμότ-τας Ἀπουλ. (Καλημ.) ἀμότ-ταν Ἀπουλ. ἀμότοι Λέσβ. ἀμότ' Ηπ. Καπτ. (Φλογ.) ἀμότον Κάρπ. ἀτόμον Εεβ. (Κύμ.) Ζάκ. Ηπ. (Αρτ. Δρόβιαν. κ. ἄ.) Ιθάκ. Ιων. (Σμύρν.) Κάλυμν. Κέρκ. (Άργυραδ.) Κεφαλλ. Κίμωλ. Κρήτ. Κύπρ. Λευκ. Μέγαρ. Μῆλ. Νάξ. (Απύρανθ. κ. ἄ.) Πελοπν. (Αἴγ. Βούρβουρ. Γορτυν. Καλάβρυτ. Καλάμ. Λάστ. Μάν. Μεγαλόπ. κ. ἄ.) Πόντ. (Άμισ. Κερασ. Οίν. Χαλδ. κ. ἄ.) Σέριφ. Σίφν. Σύμ. Τήλ. Τήν. κ. ἄ. —Λεξ. Λάουνδ. ἀτόμοντις Λυκ. (Λιβύσσ.) Πελοπν. Στερελλ. (Αίτωλ.) ἀτόμον Πελοπν. (Άργ. Βούρβουρ.) ἀτόμο Κύθν. ἀτόμος Ηπ. Θήρ. Λευκ. Μακεδ. Πελοπν. (Αἴγ. Καλάβρυτ. Λακων. Μάν.) Στερελλ. (Αρτοτ.) ἀδόμον Κρήτ. ἀτόμ' Ανδρ. (Κόρθ.) Δαρδαν. Θράκ. (ΑΙν. Επιβάτ. Μάδυτ. Σαρεκκλ. Σηλυβρ.) Καπτ. (Αξ. Αραβάν. Μισθ. Σίλατ. Φλογ.) Λέσβ. (Αγία Παρασκ.) Μακεδ. (Θεσσαλον. Καταφύγ. Μελέν.) Μῆλ. Μύκ. Πελοπν. (Οίν.) Προπ. (Αρτάκ. Πάνορμ.) Σάμ. Στερελλ. (Αρτοτ. Αίτωλ.) Σύμ. Τήν. κ. ἄ. ἀτόμη Ηπ. Σῦρ. ἀτόμη Θράκ. (Σαρεκκλ. κ. ἄ.) ἀτόν' Καπτ. (Αξ. Αραβάν. Μισθ. Σίλατ. Φλογ.) ἀτόν' Καπτ. (Αξ. Αραβάν. Μισθ. Σίλατ. Σινασσ. Φλογ. κ. ἄ.)

'Εκ τῶν συνδ. ἀματις καὶ δτι κατὰ τὸν Comparetti Saggi dialett. grec. Ital. merid. 99 καὶ ΣΨάλτην ἐν 'Αθηνᾶ 28 (1916) Λεξικογρ. Αρχ. 49. 'Ο καταβιβασμὸς τοῦ τόνου εἰς τὸ ἀμάτι διφείλεται εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ συνων. δτι. Τὸ ἀματις προσέλαβε τὸ σ κατὰ τὸ ὅντας. Πβ. καὶ τίποτε - τίποτες κττ. 'Ο τύπ. ἀματες κατὰ τὸ ὅντες. Διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἔρρινου ἐν τῷ ἀμαντι - ἀμάντι πβ. δτε - δντες κττ. Περὶ τοῦ τύπ. ἀμοντι πβ. ΗPernot ἐν Λαογρ. 7 (1923) 294. 'Ο τύπ. μότι προηλθεν ἀπὸ τοῦ τύπ. *ἀμότι. Τὸ τύπ. ἀμότα, δι' ὅ πβ. τὸ παρὰ Γερμ. ἀματα, ἵσως κατὰ τὸ ὅντα (ιδ. δταν). Τὸ μότοι προηλθεν ἀπὸ τοῦ μότι. Τὸ μότον ἀπὸ τοῦ μότι κατὰ τὸ ἀφότον. Τὸ τόμον διὰ μετάθ. γραμμάτων ἀπὸ τοῦ μότον κατὰ τὸ ἀματις καὶ παρὰ Σομ., ὁ δὲ τόμον καὶ μεσν.

1) Εὐθὺς ως, μόλις σύνηθ. καὶ Καπτ. (Σίλ.) Πόντ. (Οίν. Χαλδ. κ. ἄ.): 'Αματι - ν - ἔρτ' δι πατέρας, θὰ φάμε Σαρεκκλ. 'Τόμοντις ἀκούσα, ἐσηκώθηκα Πελοπν. 'Τόμον ἡρτες, ἔφυεν ἐκεῖνος Σύμ. 'Τόμον κ' είδα τον, είπα πῶς ἀβοῦτος δι' ἀποθάν' (ἀβοῦτος = ούτος) Χαλδ. 'Τόμον ἡρτεν, ἔφυγεν κι ὅλα Οίν. 'Τόμον ἡρτα, πῆτα Τήλ. 'Τόμον κοπάσῃ δι' χειμῶνας, θὰ μὲ χάσετε (κοπάσῃ = ἔλθῃ) Απύρανθ. 'Τόμ' τον πῆτα, θὰ γίνεται Τήν. Συνών. ἀματις 1, μόλις.

2) Πρὸ δὲ λίγου Ηπ. Μῆλ. Σίφν. Στερελλ. (Αίτωλ.): 'Τόμ' ἡρθα Μῆλ. 'Μότι ἔφυγε Ηπ. 3) "Οταν Ανδρ. (Κόρθ.) Απουλ. (Καλημ. κ. ἄ.) Δαρδαν. Ιθάκ. Καπτ. Κέρκ.

Μέγαρ. Πελοπν. (Άργ. Καλάβρυτ. Μάν. Μεγαλόπ. κ. ἄ.) : 'Τόμ' περάσαν σαράντα μέρες, ἀρχίν' σε τὸ κορίτο καὶ πήγαινε πάλι 'ς τὸ σκολειό (ἐκ παραμυθ.) Δαρδαν. 'Τόμοντις ἡρθε δι βασιλεάς, ἐπραντάχτηκε δι Μορθάς "Άργ. 4) 'Οπόταν, ὁσάκις Κίμωλ.: 'Τόμον νά ὁρουντε 'δω, ηθε νὰ πηάνωμε ἐκεῖ (όσάκις ἡρχοντο ἐνταῦθα, μετεβαίνομεν ἐκεῖ). 5) 'Επειδὴ καὶ, ἀφοῦ λοιπὸν Ζάκ. Καπτ. (Σινασσ. κ. ἄ.) Κεφαλλ. Κρήτ. Πελοπν. (Καλάβρυτ.) Χίος: 'Τόμον εἰν' ἔτοι Κεφαλλ. 'Τό' δὲν ξεύρεις τὸ πρᾶμα, τι τὸ λές; Σινασσ. || "Άσμ.

"Αματις σ' ὁρκον μὲ βάνεις, νὰ σοῦ τὸ μολογήσω, τῆς Μαρουδιᾶς εἰν' τὸ μνημεῖο, διποὺ καλὰ σ' ἡγάπα Χίος

"Αφ' τῇ ψυχῇ σου 'ς τὸν Θεὸν νὰ μοῦ τὸ μολογήσης.

— "Αμαντις 'ς ὁρκον μ' ἔβανες, νὰ σοῦ τὸ μολογήσω αὐτόθ. β) Λοιπόν, ἐπομένως Χίος (Δαφν. κ. ἄ.): Δέ μου κάνεις διτι σοῦ λέγω; 'Αμάτι κ' ἐγὼ δὲ σ' ἀγαπῶ Χίος Δέ μου δίνεις τόσα; 'Αμάτι δέ σου κάμνω κ' ἐγὼ τὴ δουλειὰ αὐτόθ. Συνών. ἀφοῦ. 6) 'Εναντιωματικῶς, ἐνῷ, ἄν καὶ Στερελλ. (Αρτοτ.): 'Τόμ' τὸν ηῦρα, δὲν ἔκανα τίποτα.

άματιαστος ἐπίθ. ἀνομάτιαστος Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) ἀμάτιαστος σύνηθ. ἀμάτιαστος Πόντ. (Τραπ.) ἀμάτιαστος Κρήτ. ἀμάτιαχτος πολλαχ.

'Εκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *ματιαστὸς <ματιαστάς.

'Εκεῖνος ὅστις δὲν ἔχει ἐπηρεασθῆ ἀπὸ βάσκανον διφθαλμόν, δὲν ἔχει προσβληθῆ ὑπὸ βάσκανίας, ἀβάσκαντος ἐνθ' ἄν.: 'Αμάτιαστο νά 'ναι τὸ παιδί, Θεέ μου! πολλαχ. Τὸ παιδίν, δόξα σοι δι Θεός, γοὺς ἀτώρα ἀνομάτιαστον ἐν' (γοὺς ἀτώρα = ἔως τώρα) Πόντ. Συνών. ἀβάσκαντος, ἀντίθ. ματιαστός (ιδ. ματιαστάς).

άματιστος ἐπίθ. Ανδρ. Κεφαλλ. Κρήτ. κ. ἄ. —Λεξ. Μ. Εγκυκλ.

'Εκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *ματιστὸς <ματιστάς.

'Ο μὴ συγκεκολλημένος, ἐπὶ μεταλλίνων ἀγγείων καὶ ξυλίνων ἐργαλείων κττ. ἐνθ' ἄν.: 'Ο μάστορας ἀφησε ἀμάτιστο τὸ ξύλο - τὸ τραπέζι Κεφαλλ. 'Έχω ἀμάτιστο τὸ ἀλέτρι αὐτόθ.

άματος ἐπίθ. Θράκ.

'Εκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ούσ. μάτι.

'Ο ἐστερημένος διφθαλμῶν, τυφλός. Συνών. ἀδόματος.

άματος δι, Θράκ. (Στέρν.) ἀματος Μεγίστ.

'Αγνώστου ἐτύμου.

1) Άλοιφή παρασκευαζομένη ἐξ ἀσβέστου, φῶν, ἐλαίου καὶ βάμβακος, διὰ τῆς δοπίας χρίονται τὰ φήγματα τῶν πηλίνων ἀγγείων Μεγίστ. 2) Μετίγμα παρασκευαζόμενον δι' ἀσβέστου καὶ τριμμάτων κεράμων Θράκ. (Στέρν.) Συνών. κορασάνι.

άματσάριστος ἐπίθ. Νάξ. (Απύρανθ.)

'Εκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *ματσαριστὸς <ματσαριστάς.

'Ο μὴ ύποστάς τραύματα, ἀμωλώπιστος.

άματσλιστα ἐπίθ. Νάξ. (Απύρανθ.)

'Εκ τοῦ ἐπιθ. ἀματσλιστός.

"Ανευ συμπιέσεως τοῦ χώματος τῆς στέγης διὰ βαρέος ξυλίνου ὀργάνου καλουμένου ματσόλα (ἡ συμπιέσις γίνεται διὰ νὰ μὴ διαρρέῃ τὸ ὄνδωρ τῆς βροχῆς): 'Ακύλιστα κι ἀματσόλιστά 'χω καὶ θὰ στάξῃ τὸ σπίτι μας σὲ πρώτη βροχή. Πβ. ἀκύλιστα.

ἀματσόλιστος ἐπίθ. Νάξ. (Απύρανθ.)

'Εκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *ματσολιστὸς <ματσολίζω.

'Εκεῖνος τοῦ ὄποιου τὸ χῶμα δὲν συνεπιέσθη ἵσχυρῶς διὰ ματσόλας, ἥτοι βαρέος ξυλίνου ὀργάνου, ἐπὶ ὅριζοντιας στέγης κεκαλυμμένης διὰ χώματος, τὸ ὄποιον συμπιέζεται διὰ νὰ μὴ διαρρέῃ τὸ ὄνδωρ τῆς βροχῆς. Πβ. ἀκυλίντριστος.

ἀματσούκωτος ἐπίθ. Ιων. (Κάτω Παναγ.) ἀματσούκωντος Μακεδ. (Βογατσ.)

'Εκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *ματσουκωτὸς <ματσουχώνω.

'Ο ἄνευ ράβδου ἔνθ' ἀν.: Αἴνιγμ. 'Αματσούκωτη τὴ βάρω καὶ ματσουκωμένη βγαίνει (ἢ κινάρα) Κάτω Παναγ.

ἀμάτωτος ἐπίθ. σύνηθ. καὶ Πόντ. (Τραπ.) ἀγομάτωτος Πόντ. ("Οφ.)

'Εκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *ματωτὸς <ματώνω. 'Η λ. καὶ παρὰ Βλάχ.

1) Παθ. ὁ μὴ φυπανθεὶς δι' αἷματος, ἀναίμακτος ἔνθ' ἀν.: Μόνι μάτωτη σύνηθ. 'Αγομάτωτα εἰναι τὰ δέοδα μ'. "Οφ. 'Αγομάτωτος ἐξέβεν αὐτόθ. Τὸ μυτί μ' ἀμάτωτον ἔν' Τραπ. **β)** Ο ἄνευ αἵματος, ἀδύνατος σωματικῶς, ισχνός, καχεκτικὸς Πελοπν. (Λακων.) —Λεξ. Κομ. **2)** Ἐνεργ. ὁ μὴ χύσας τὸ αἷμα τοῦ ἔχθρου Πελοπν. (Λακων.) Πβ. ἀγδίκαιωτος, ἀδίκαιωτος, ἀσκότωτος.

ἀμαύλι τό, Κύπρ.

Πιθανῶς ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐπίθ. σμανλος διὰ τοῦ μεταβατικοῦ ούσ. *δμανλον.

Τόπος ἡ κτῆμα, τοῦ ὄποιου ἡ χρῆσις εἶναι κοινή: "Ἐκαμες τὰ σπίδκια μου τδαὶ τ' ἀμπέλα μου ἀμαύλιν σου νὰ τδέλλεσαι μέσα! (τδέλλεσαι=κινῆσαι ἐλευθέρως).

ἀμαύριστος ἐπίθ. σύνηθ. καὶ Πόντ. (Τραπ. κ. ἀ.)

'Εκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μαυριστὸς <μαυρίζω.

1) Ο μὴ γενόμενος μέλας διὰ χρώματος σύνηθ. καὶ Πόντ. (Τραπ. κ. ἀ.): 'Αμαύριστα μαλλία (ἔρια) Τραπ. **2)** Μεταφ. ὁ μὴ καταψηφισθεὶς εἰς ἔκλογάς διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας (ἢ μεταφ. ἐκ τῆς παλαιᾶς ψηφοδόχου κάλπης διηρημένης εἰς δύο τμήματα ἐσωτερικῶς, λευκὸν διὰ τὸ ναι καὶ μέλαν διὰ τὸ δχι) σύνηθ.: Δὲν ἀφησε κάνενα ἀμαύριστο, δλους τοὺς μαύρισε.

ἀμαχα ἐπίρρο. Ζάκ. Κρήτ. Πελοπν. (Δημητσάν. Κάμπος Λακων. Κουτήφαρ. Μάν. κ. ἀ.) —Λεξ. Δεὲκ Λάουνδ.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. ἀμαχος. 'Η λ. καὶ παρὰ Σομ.

'Ησύχως, ἀθορύβως ἔνθ' ἀν.: Φρ. ἀμαχα κι ἀτάραχα Κρήτ. Πελοπν. (Δημητσάν. Κουτήφαρ. Μάν. κ. ἀ.). 'Αμαχα κι ἀτάραχα καὶ καλῶς σᾶς ηὔραμε (ἐνν. διὰ τὴν ἀπουσίαν κυνδὸς ἥλθομεν ἀθορύβως) Κουτήφαρ. Πβ. ἀμίλητα.

ἀμαχαίρωτος ἐπίθ. πολλαχ.

'Εκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μαχαιρωτὸς <μαχαιρώνω.

'Ο μὴ πληγείς, ὁ μὴ τραυματισθεὶς διὰ μαχαίρας.

ἀμάχεμα τό, Ζάκ. ἀμάχεμαν Κύπρ.

'Εκ τοῦ ρ. ἀμαχεύω. 'Η λ. καὶ παρὰ Βλάχ. Παρὰ Κομ. Λάουνδ. ἀμάχευμα.

1) Τὸ νὰ δίδῃ τις πρᾶγμά τι ὡς ἐνέχυρον Κύπρ. —Λεξ. Κομ. Συνών. ἀμανάτεμα. **2)** Δήμευσις, κατάσχεσις πράγματός τινος Ζάκ.

ἀμαχεύω Ζάκ. Κεφαλλ. Κύθηρ. Πελοπν. (Λακων. Λάστ. κ. ἀ.) Χίος —Λεξ. Δεὲκ Λάουνδ. Βλαστ. ἀμαχεύω Χίος ἀμαχεύκω Κύπρ. 'μαχεύω Ρόδ. Χίος —Λεξ. Λεγρ. 'μαχεύον Σάμ. 'μαχεύγω Χίος —Λεξ. Λεγρ. 'μαχεύκω Κύπρ. Ρόδ.

Τὸ μεσν. ἀμαχεύω. Καὶ οἱ τύπ. ἀμαχεύγω καὶ ἀμαχεύγω μεσν.

1) Δίδω τι ὡς ἐνέχυρον, ἐνέχυριάζω, ὑποθηκεύω Κεφαλλ. Κύθηρ. Κύπρ. Πελοπν. (Λακων.) Ρόδ. —Λεξ. Δεὲκ Λεγρ. Βλαστ.: Ἄμαχεψε τὸ πρᾶμα του Κύθηρ. Ως καὶ τὸ τουφέτο-τδιν μου ἀμάχεψα τὸ γὰρ ζήσω τὰ παιδικά μου Κύπρ. Συνών. ἀμανατεύω **1.** **2)** Ἐπιβάλλω πρόστιμον, ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν ἀγροφυλάκων, οἵτινες δημεύονταν τὸ ζῆφον τὸ προξενῆσαν εἰς ἀγρόν τινα ζημίαν Σάμ. Πελοπν. (Λάστ. κ. ἀ.): Ἀσμ.

*Tί τοῦ καμα τοῦ Χάρονδα κ' ἡρθι νὰ μί 'μαχέψῃ,
νὰ πάρῃ τὸν πιδάκι μου, νὰ μοῦ τοὺ ταξιδέψῃ;*
(μοιολ.) Σάμ. **β)** Κάμνω κατάσχεσιν πράγματός τινος Λεξ. Λάουνδ. **3)** Συλλαμβάνω τινὰ κλέπτοντα δπώρας Χίος: *Tὸν ἐμάχεψα. Μαχεμένος είναι.* Πβ. ἀμάχι **2.**

ἀμάχι τό, ἀμάχιν Σύμ. ἀμάχι Μῆλ. Πελοπν. (Κάμπος Λακων. Καρδαμ. κ. ἀ.) Ρόδ. Σίφν. Σύμ. Χίος κ. ἀ. —Λεξ. Δεὲκ Βλαστ. ἀμάδιν Κύπρ. ἀμάσι Μεγίστ. 'μάδιν Κύπρ.

Τὸ μεσν. ούσ. ἀμάχι, περὶ οῦ ίδ. Κορ. "Ατ. 2,36 κέξ. 'Η λ. καὶ παρὰ Βλάχ.

1) Ἐνέχυρον, ύποθηκη, συνήθως μετὰ τοῦ ρ. βάζω Κύπρ. Μεγίστ. Μῆλ. Ρόδ. Σίφν. Σύμ. —Λεξ. Δεὲκ Βλαστ.: Ἄμαχιν - ν - ἔβαλε δὸ σπίτις δῆς Σύμ. "Εδωκά του ἀμάχιν τὸ μαχαίρι μου αὐτόθ. Συνών. ἀμανάτι **A 2**, ύποθήκη.

2) Πρόστιμον ἐπιβαλλόμενον ύπο τῶν ἀγροφυλάκων εἰς τοὺς κυρίους τῶν ζῶν, τὰ δόποια προξενοῦν ζημίας εἰς τοὺς ἀγροὺς Πελοπν. (Κάμπος Λακων. Καρδαμ. κ. ἀ.) Χίος: 'Ο δραγάτης πῆρε σήμερα δγὸ ἀμάχια Χίος. Συνών. πρόστιμο.

ἀμαχος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀμαχο Τσακων.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀμαχος.

'Ο ἀποφεύγων τὰς ἔριδας, φιλήσυχος: Φρ. "Αμαχο το" ἀντάραχο (ἐπὶ φιλησύχου ἀνθρώπου).

ἀμβωνας δ, κοιν. ἀμπονγας Μακεδ.(Βελβ.) ἀγκωνας Θράκ. (Σηλυβρ.) Μεγίστ. Πελοπν. (Βυτίν. κ. ἀ.) ἀσπωνας Δαρδαν. (Σίγ.) Θήρ. Κάλυμν. Προπ. (Κύζ.) Σύμ. ἀγκονγας Θράκ. ('Αδριανούπ.) Μακεδ. κ. ἀ. ἀσπονγας Ιμβρ. Λέσβ. (Πάμφιλ. κ. ἀ.) ἔμβωνας Ρόδ. νέμβωνας ΓΧατζιδ. MNE 2,412 ἀγκωνα ἡ, Καππ. (Σίλατ. Φερτ. κ. ἀ.) ἀγκῶνα Καππ. (Σινασσ.)

